

QOBUSTAN
Q O B U S T A N

11190
Yaz - 2021

SƏNƏT TOPLUSU

1969-cu ildən çıxır

Təsisçilər:

ANAR,
“Qobustan”ın
Yaradıcı heyəti
və
Azərbaycan
Yazıçılar
Birliyi

Baş redaktor:
Vaqif ƏLİXANLI

Redaksiya heyəti:

Aydın TALIBZADƏ, Cəfər QIYASI, Zemfira SƏFƏROVA, Gülbəniz GÖYÜŞQIZI, Ziyadxan ƏLİYEV, Yusif NƏĞMƏKAR, Nüşabə Əsəd MƏMMƏDLİ, Əyyub QIYAS, Maarif SOLTAN (redaktor müavini), Tofiq NURƏLİ, Gülşən ƏLİYEVƏ-KƏNGƏRLİ, Sadıq ELCANLI, Natəvan DƏMİRÇİOĞLU, Dayandur SEVGİN

Şəhadətnamə № 347
Əlyazmalar geri qaytarılmır
Redaksiyanın ünvanı:
Bakı-370000,
Xaqani küçəsi, 53
Telefon: 493-68-01

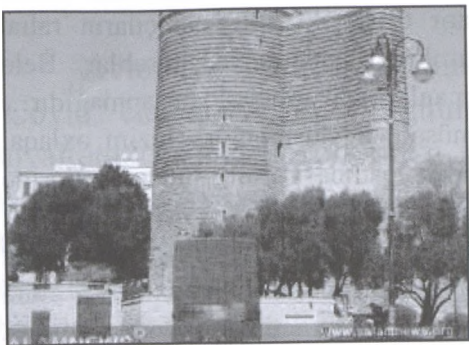
• Əlyazmalar geri qaytarılmır

www.azyb.net
qobustan.jurnali@mail.ru

Bədii redaktor: AYXAN
Kompüter mühəndisi: NƏRMINƏ

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
İşlər İdarəsi
PREZİDENT KİTABXANASI

EL-ObA

İslamın nəzəriyyəsinə üz tutaq. Yəni görək Qur'ani-Kərimdə qeyri dinlərə münasibət barədə nə ərz olunur? "Qur'ani-Kərim, bəşərdəki dini müxtəlifliyi adi hal, təbii bir göstərgi sayır. Axı bu müxtəliflik Uca Tanrının bəndəsi öz ömür yolunu, mənəvi aləmini, ruhaniyyətini özü seçir və çalışır ki, sözündə-əməlində mümkün qədər ondan qırağa sapmasın... Hər bir xalq, hər bir şəxs bəxtəvər gününü bayram etməyə, qəmgin günündə qəmlənməyə külli-ixtiyar sahibidir. Bəndə bu seçimi özü düşünərəkdən, kənardan müdaxiləsiz, təzyiq olmadan, könüllü, öz istəyincə yerinə yetirməlidir. Qur'ani-Kərimdə Peyğəmbər-Əleyhis-səlama buyrulmuş ki, bu seçim yalnız könüllüdür bu işdə zərrə qədər məcburiyyət ola bilməz...

Səlim əl-Bəhnəsavi

Hüseyinqulu Sarabski

qayıtmasını gözləyən bir araya salıb belə oxuyardı:

Əs xəzri, mən də verim nəziri,

Əs gilavar, əs qadasın aldığı,

Xəzri yat, gilavar gəl.

Çərşənbə gecələri xonça düzəltmək, şam yandırmaq adətiydi. Novruza iki həftə, on gün qalmış hər kəs öz imkanı daxilində hazırlıq görərdi. Qapə-bacanı əhənglə ağartmaq, evlərin bayır-bacasını süpürmək, xalça- palazı çırpıb təmizləmək, evi, otağı sahmana salmaq, yeni ili bir təmizlik içərisində qarşılamaq ümumi bir adət idi.

Varlının, tacir və alverçinin hazırlığı daha geniş olardı. Onlar bayrama xüsusi şəkərçörəyi, badamçörəyi, paxlava və sair bu kimi şirniyyat bişirərdilər. Belə şirniyyat bişirməyə imkanı olmayanlar bayramı sadəcə xuşgəbarla keçirərdi.

Bir həftə əvvəldən, istər Aşağıbazarda, istərsə Yuxarıbazarda bir canlanma görərdin. Baqqallar dükanlarını güzgülərlə, ağ parça üstündə çəkilmis cürbəcür rəsmlərlə bəzərdilər. Hər dükançı qapısından iri bir zəng asardı. Onu çalaraq malını təriflədiyi kimi, yola saldığı müştərisinin arxasınca da yenə zəngi təkrar çalardı...

Bayrama bir neçə gün qalmış məhəllə uşaqları həyətləri gəzməklə “Kos-kosa” adlanan xüsusi bir oyun oynar, tamaşaçılardan xusgəbar, pul toplardılar.

Oynamağı bacaran bir uşağın əyninə tərsinə çevrilmiş bir kürk geydirilərdi. Üzünə kağızdan üzlük (maska) taxıb başına da kəllə qənd kağızından uzun bir şişpapaq qoyardılar. Belinə zınqırovlu kəmər bağlanardı. Boynundan da zınqırovlar asılandı. Məhəllə uşaqları kosanı araya alıb, həyətləri gəzər, xüsusi bir hava ilə oxuyardılar. Kosa isə oynardı. Oxuyardılar:

A Kosa-kosa gəlsənə,
Gəlib salam versənə,
Çömçəni doldursana,
Kosanı yola salsana.

Ay uyruğu, uyruğu,
Saqqalı it quyruğu.
Kosam bir oyun eylər,
Quzunu goyun eylər,
Yığar Şabran düyüsün,
Mahmudun toyun eylər.

Novruz, Novruz bahara,
Güllər-güllər nahara,
Bağcanızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun,
Bal olsun, həm yağ olsun,
Evdəkilər sağ olsun.
Verənə oğul versin,
Verməyənə qız versin,
Xanım dursun ayağa,
Kosanın payın versin.

Mərmər hovuzun dörd qırağında,
Bülbüllər oxur Şax budağında.
Hər nə istəsəm xudadan allam,
Dəllək dükənini yadına sallam.
Dəllək dükanı bütün çıraqban,
Məclisə gedər əlində qəlyan.
Qurbanın olum, yaşıl çuxalı,
Dərbəndlisən, yoxsa buralı?

Bu nəğmə ilə qaytağı oynayan Kosa “Kosa mürd” söyləndikdə yerə yıxılıb uzanardı. Onunla aşağıdakı sual-cavab başlanardı:

- Kosa, hardan gəlmisən?
- Qubadan.
- Nə gətirmişdin?
- Qax-goz!
- Qax, qozu neylədin?
- Satdım.
- Pulunu neylədin?
- Arvad aldım.
- Arvadı bəs neylədin?
- Döydüm öldü.

Kosanın bu sözünə cavab olaraq, yenə xorman bu sözlər oxunarı:

Başın sağ olsun, Kosa,
Canın sağ olsun, Kosa.
Arşın uzun, bez qısa
Kəfənsiz öldün, Kosa.

Mahnılar bitdikdən sonra Kosa papağını açıb ev yiyəsindən və başqalarından pay umar, uşaqlarla oxuya-oxuya həyətdən çıxardı: →

Bahar gəldi, bahar gəldi, xoş gəldi,
Xəstə könül onu görcək dincəldi.
Sizin bu təzə bayramınız mübarək,
Ayımız, gününüz, həftəniz mübarək.

Bayramda damları gəzib nünnünü getmək adəti vardı. Bakı evlərinin əksəri alçaq, bir mərtəbəli evlər olduğundan küçədən dama çıxmaq asan idi. Nünnünü gedən adam ipin ucuna kiçik bir torba bağlar, onu bacadan evə sallar, özünü tanıtdırmamaq məqsədilə şəhadət barmağını burnuna vurmaqla nünnünü səsi çıxarıb ev yiyəsini xəbərdar elərdi. Belə nünnünü gəzənlər qətiyyəən boş qaytarılmazdı.

Bayram axsamları arvadlar əlvən xonçalarla qəbristanlığa gedərdilər. Qəbristanda hər kəs öz xonçasını ölüsünün qəbri üstünə düzər, sonra oxşayıb ağlayardı:

- Belinin gümüş qəməsinə, başının oynaq papağına ağır gəlişinə anan qurban.

Bir başqası onun ağzından alardı:

- Qıfıllı qarpına, bəzənməyən süfrənə, yanmayan çırağına başı bəlali xalan qurban.

Gəlmişəm gorəm səni,
Dərmişəm hörəm səni,
Əlimdə açarım yox,
Bir açam görəm səni.

Arxamı dağa verrəm,
Dağdan da dağa verrəm,
Bilsəm haçan gələrsən,
Canım sadağa verrəm.

Mən aşiq adı qardaş,
Ağzımın dadı qardaş.
Çağıraram hay verməzsən,
Tutaram yadı qardaş.

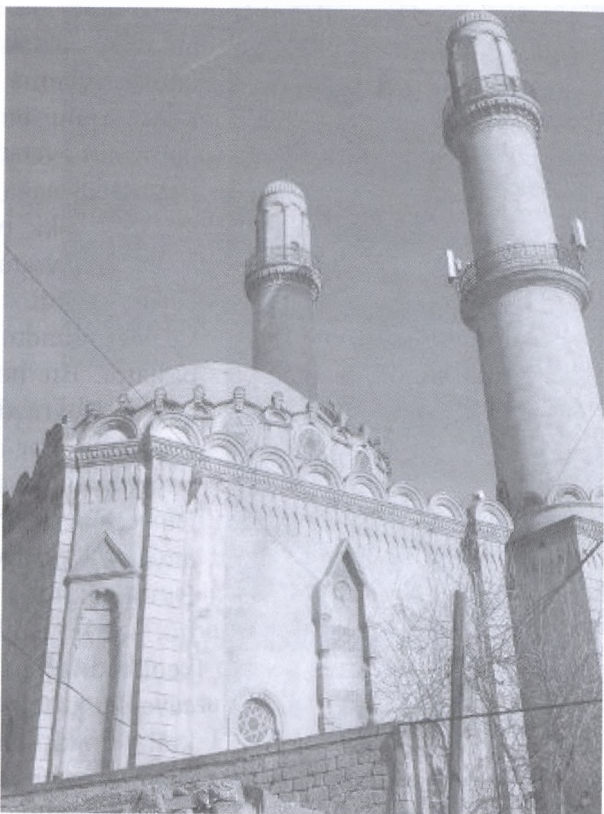
Qəbir üstündə qadınların ürək yandıran oxşama səsləri, mollaların Qur'an və Yasin oxumaları ölgün şüalar saçan günəşin dağlar arxasında gizlənməsinə qədər davam edərdi. Sonra hər kəs öz evinə qayıdardı.

Bayram axşamının gecəsi bütün ailə evə toplaşardı. Qələmkar süfrə ortalığa döşənərdi. Evin yuxarı başında uşaqların atası üçün xüsusi döşəkçə salınardı. Süfrə üstə

hazırlanmış xonçaya əl uzatmağa kimsənin ixtiyarı yox idi. Kiçik yaşlı uşaqlardan birisi ara-sıra xına ilə boyanmış əlini yemiş götürmək üçün qorxa-qorxa xonçaya uzatdıqda, böyük bacısı onun əli üstə vurub yavaş səslə: "çək əlini, ağa döyər", - deyib onu qorxudardı. Evin kişisi icazə verməyincə heç kəsin ixtiyarı yoxdu ki, əlini xonçaya uzatsın. Kişi isə hələ məşğuldur. O, bir bucaqda salınmış qələmkar canamaz üstə qıraətlə namaz qılır. Onun qırılmış başında paxlava çəkili ağ araqçın, əynində qara şaldan beli büzməli don, tirmə döşlük, belində ağbanı qurşaq, ayağında gen lifəli qara mahud şalvar və qırmızı badamı putalı corab vardır. O, heç tələsmir, namazını bitirir. Bu halda 18 yaşlı böyük oğul tələsik evə daxil olub, küçələrdə tufəng atıldığını, beləliklə ilin təhvil olduğunu xəbər verir. Ata qoltuğundan üstü güləbətın çəkili saatqabını çıxarır, gümüş saatının qapağını açıb baxır, ilin təhyil olmasına hələ bir neçə dəqiqə qaldığını bildirir, canamazı büküb yığışdırır. İrəli gəlib süfrə başında salınmış döşəkçə üstə oturaraq, arxasına qoyulmuş nazbalişa söykənir. Hamı xonçanın başına toplaşdıqdan sonra bir qədər bayram yemişindən yeyir, anaları südlüplöv qazanını yerə qoyur, hər uşağın payını öz boşqabına çəkir. Südlüplöv yeyildikdən sonra süfrə yığılır.

**Sübh açılar-
açılmaz** məscidlərin minarələrindən sübh azanının səsi eşidilərdi. İçərişəhərdə Cümə məscidində Molla Qasım adlı bir azançı vardı. Hündürboylu, qarasaqqalı bu şəxsin başında ağ Təbriz araqçını olardı. Hərdən bir şəküləh da qoyardı. Döşüaçıq kəyanisi topuğundan bir qarış yuxarı, qırmızıya çalan sarı döşlüyü, belində üstü sarı ipəklə çəkilmiş naxışlı qurşaq, qıçında genbalaqlı ağ kəndan, lifəli yalınqat tumanı var idi. Ayağına qara

meşindən dikdaban Təbriz dübəndisi və bəzi vaxt sarı rəngli nələyin geyərdi. Həmin şəxs qərribə bir şəxs idi. Günə baxmaqla vaxtı düzgün söylərdi. İttifaqən birisi ondan soruşsaydı ki, Molla Qasım əmi, saat neçədir? - Günə baxıb deyərdi: - Saat on birdir. Saata baxdıqda isə düz on bir tamam olduğunu görərdilər. Onun gur səsi vardı. Qədim musiqiçilər bilər. Bu adam "Rühül-ərvah", "Dügah", "Nəva" üstə azan verərdi. Bakı camaatını Molla Qasımın azanı yuxudan oyadardı. Şəhərdə yavaş-yavaş həyat canlanardı. Küçələrdə uşaqların rəngbərəng paltarları, xınaya boyanmış kəkil-birçəkləri, heydərilə başları və tirlərdə dəstə-dəstə olub, əlvan yurmurta döyüşdürənlər gözə çarpardı. Ara-sıra tapança da atıladı.

Bayram günü evlərdə. Bayram günü həyət və otaq qapılarının açıq saxlanması ev sahibinin evdə olduğunu bildirərdi. Həyətlərin bəziləri qırlı, bəziləri boş torpaq olardı. Bəzi həyətlərdə su quyusu və çarhovuz gözə dəyərdi.

Həyətin o biri tərəfində nazik divarboyu qapı-pəncərəsi bir-birindən hündür, alçaq damı, şirəli mətbəx, yanında isə dörd bir tərəfi metr yarım əhənglənmiş toyuq hini, bəzi həyətlərdə it damı da görmək olardı. Mətbəxin damında əhənglə ağardılmış qoşa alçaq bacalar nəzəri cəlb edərdi. Mətbəxdə mütləq təndir, biri böyük, digəri kiçik iki ocaq, bir küre olardı. Mətbəxin divarlarında xırda taxçalar, təndirlə üzbəüz divarın içində beş çərək enində üç arşın hündürlüyü olan suaxan görərdin. Suaxan nədir? Uşaqları çox vaxt burada çimdərək yuyundurardılar. Su böyük mis qazanda isinərdi. Bəzən, gecə ev sahibləri də burda yuyunardı. Mətbəxin taxçalarında, təndir üstə qazan, yuxayayan, mis qablar, aşızən, divara söykənmiş məcməyilər, üstündə ət taxtası, qiyməkeş, taxtadan qayrılmış hövsər tabağı, yenə o böyüklükdə, bir çərək dərinliyində xəmir tabağı, divarlarda asılmış ələk, xəlbir, qaşiq, səbət, qışdan qalmış balqabaq, kudu, soğan, topa quru sərdabı balıq, dəstə ilə qurumuş qarğıdalı, narın süpürgə, bezdən qab dəsmalları nəzərə çarpardı. Evin kəndarında palaz parçası salınardı. Otaq qiymətli xalılarla döşənərdi. Divarları ağardılmış otağın küncələri xırda döşəkçələr, bəzən də Təbrizdən, ya Ərdəbildən gətirilmiş butalı kiftandazlarla döşənərdi. Otağın divarlarındakı camaxatanda, böyük sandıqların üstə ipək, zər-zərüzlü əlvan yorğan-döşək və qu tükü balışlar düzülərdi. Taxçalarda xırda mücrülərin üstündə əlvan, çin-çin ipək boğçalar qoyulardı. İki camaxatanın arasında, döşəmədən bir qədər yuxarı, bir cüt bədənnüma ayna, iki taxçanın arasında divar saati, saatin sağ-solunda maral başları, həyətdə açılmış pəncərələrin situnlarında isə qırmızı xoruzu əl-üz dəsmalları asılardı. Burada ara-sıra məxmər, üstündə güləbətın çəkilmiş daraqqabı, saatqabı da nəzəri cəlb edərdi.

Otağın bütün divarlarında ləmə olardı. Ləməyə iki çin əlvan-zərli çini kasa və boşqab düzülərdi.

Pəncərədən sarı şamdanlar, bəzi evlərdə isə saxsıdan çil-çıraq asılardı. Evin ortasına, xalının üstünə böyük qələmkar süfrə döşənərdi. Süfrəyə zərli nimçələrdə şəkəçörəyi, şəkərbura, paxlava, noğul, nabat, püstə, badam, əlvan boyanmış yumurta, kasalarda islanmış albuxara, - bunu yemək üçün naxışlı taxta qaşıqlar düzərdilər. Süfrənin ortasında ara-sıra boşqablarda yaşıl səməni qoyulardı. Səməninini bayramdan bir həftə qabaq isti otaqlarda, nimçələrdə bir qarış boyda göyərdərdilər. Yuxarıda saydığımız şirniyyatlardan başqa, süfrədə tut qurusu, miyanpur, innab, ləbləbi, kişmiş, səbzə, alma, portağal da olardı. Evdə bayram görüşünə gələnləri qəbul etmək üçün evin ya böyük oğlu, ya bacıoğlu, yainki, qardaşoğlu təmiz, yeni bayram paltarını geyib, xınalı əlində güləbzən qapı ağzında,

əli döşündə, ayaq üstə dayanar, gələnlərin əlinə güləbzən səpər, görüşdükdən sonra onlara yer təklif elərdi. Ev sahibi him-cimlə həmin adama işarə edərdi ki, qonaq üçün çay gətirsin. Bayram zamanı hil, darçın, zəncəfil, qəhvə, şərbət də verərdilər. Bayram görüşünə gələnlərə süfrədə olan şirniyyatdan yeməyi təklif edər, onlarla söhbətə başlardılar. Bu zaman yan otaqdan evin kiçik uşaqları, yeniyetmə qızlar, uşaqların anası. gələnin kim olduğunu bilmək üçün qapı arasından baxardılar. O dəqiqə uşaqların üst-başını qaydaya salıb Kəblə Novruzqulu əmi ilə bayramlaşmağa göndərərdilər. Uşaqların gəldiyini görə Kəblə Novruzqulu qollarını uşaqlara doğru uzadıb barmaqlarını tərpedərək özünə tərəf çağırardı. - qədə... qədə... qədə... gəl əminin yanına...

Uşaqlar da utanar, bir ayağı gedər, bir ayağı getməz bir-birini itələyərək, onun yanına gələrdilər. Kəblə Novruzqulu bunları öpüb, sıgallayıb, hərəsinin ovcuna bayramlıq pul basardı. Bayramlaşmağa gələnlər xudahafizləşib gedərdilər ki, başqa gələnlər üçün yer açılınsın. Bayram bu qayda ilə üç gün davam edərdi.

Uç gündən sonra qadınlar işə başlardı. Bir həftə də qadınlar bayram edərdi. Novruzdan bir ay və ya ay yarım keçməmiş hər məhəllənin cahılları pul qoyub şəhərin ətrafına seyrə çıxardılar. Bu yerlər - Yasamal üstü, Biləcəri qayası, Pirvənzəli üstü və Bibiheybətdən ibarət idi. Bəzən həftələrlə çalib-oyunamaqla vaxtlarını keçirərdilər. O yerə qonaq gedən cavanlar xəcalətli qalmamaq üçün ya bir kəllə qənd, bir girvənkə çay, ya bir qoyun, ya da ki, bir dəstə çalğıçı aparardılar. O zaman əsas etibarilə Quba meydanı, Kömür meydanı, Şamaxı yolundan ibarət olan geniş meydanlarda çox vaxt Dağıstandan gəlmiş cavanlar camaata tamaşa verərdilər. Onlar iki möhkəm şalbanı bir-birinə çatıb yerə maili surətdə basdırdıqdan sonra, ikisini də eləcə 10-15 metr məsafədən sancardılar. Sonra şalbanların yuxarıdakı haçalarına kəndir bağlayıb birindən o birinə uzadardılar. Tarım çəkəndən sonra həmin kəndiri möhkəmcə bağlardılar. Bir gənc əlinə uzun, şüvül bir ağac - müvazinət ağacı alaraq, ip üstə qalxar, zurnaçının çaldığı havanın ahəngi ilə kəndirin üstündə rəqs edərdi. Kəndir üstə oynanan rəqslər "Qaytağı", "Təkçalma" və sairədir. Rəqslərin ahəngi altında oynayana və atılıb düşənə rustambaz və ya kəndirbaz deyərdilər. Onun təlxəyi də olardı. O, çuxanı tərsinə geyib

boynundan, qollarından
zınqırov asar, üzünə
dərindən bir üzlük taxıb
aşağıda oyun çıxarar və
yamsılamaqla pul yığardı.
Təlxək hərdən yuxarıya
xitabən:

Can qardaş!

Hünər kimin üçündür?

Hünər sənin üçündür.

Əgər sən ip üstündə bir

“Qaytağı” oynasan bura yığılan ağalar bizə cib xərcliyi verərdi. Usta, balabanı köklə!

Bu qayda ilə oyun uzun zaman davam edərdi.

Bayram günlərində oyunlardan biri də “cıziq turna” oyunu idi.

“Cızıq turna” oyunu. Geniş küçələrin birində, yerdə dövrə çəkərdilər. Cızıq turna oyununda iştirak edənlər iki dəstəyə bölünərdi. Çevrənin kənarında olan uşaqların əlində turna olardı. (Uşaqlar qurşaqlarını bellərindən açıb eşər, düynlərdilər ki, ona da turna deyərdilər). Onlar çalışmalıydı ki, kənardakılara təpik vursunlar, kənardakılar isə əllərində olan turna ilə daxildəkiləri döysünlər. Fəqət hər kəs ayağını cızıqdan içəri, ya kənara qoysaydı, onu vurardılar ki, içəri girsin və yaxud ayağını bayıra qoysaydı, onu da turna ilə döyərək içəri qovardılar. Əgər xaricdəkilərdən birinə təpik dəysəydi, o zaman dəstələr yerlərini dəyişməliydilər. Cızıqın içinə girməyə birinci dəfə heç kəs razı olmazdı. Bu səbəbdən cızıq turmanın öz mahınsı vardı. Həmin mahnının axırıncı kəlməsi hansı dəstəyə düşsəydi, o dəstə azad idi. O biri dəstə cızıqın içərisinə girməliydilər.

Motala - motal, tərsə motal,

Yağ atar, qaymaq, tutar.

Hacı oğlu Mustafanın,

Qoltuğunda bir top atar.

İynə-İynə, ucu düymə,

Şam ağacı, qotur keçi,
Happan-huppan,
Yığıl-yırtıl,
Su iç qurtul.

Bəziləri mahnını belə oxuyardı:
Dumbulu çala-çala getdim bağa,
Bir dəsti qızlar ilə oynamağa,
Əl atdım kiçik qızın məməsinə,
Böyüyü haray çəkdi nənəsinə,
Nənəsi xəncər-bıçaq o böyrümə, bu böyrümə,
Böyrümü tuta-tuta getdim həcə,
Həc dedi: canın çıxsın gəlmə gecə.
Yeddi gün yeddi gecə ağlamışam,
Atımı çöllərdə bağlamışam,
Atıma kişmiş gərək kişnəməyə,
İtimə sümük gərək gəmirməyə.
Qoltuğunda bağlama, mən gedirəm ağlama,
Gedibən tez qayıdaram, özgəyə bel bağlama.

“Qələndər ay qələndər” oyunu. Bu oyunu belə oynardılar: uşaqlardan bir nəfər oyun başçısı) olardı. O, əlindəki turnanı uşaqlara verərək aşağıdakı tapmacanı söylərdi:

- Bir quşum var buxartana.

Xor:

- Qələndər, ay qələndər

- Dimdiyi var buxartana.

- Qələndər, ay qələndər

- Su içər buxartana.

- Qələndər, ay qələndər

- Gözləri var buxartana.

- Qələndər, ay qələndər

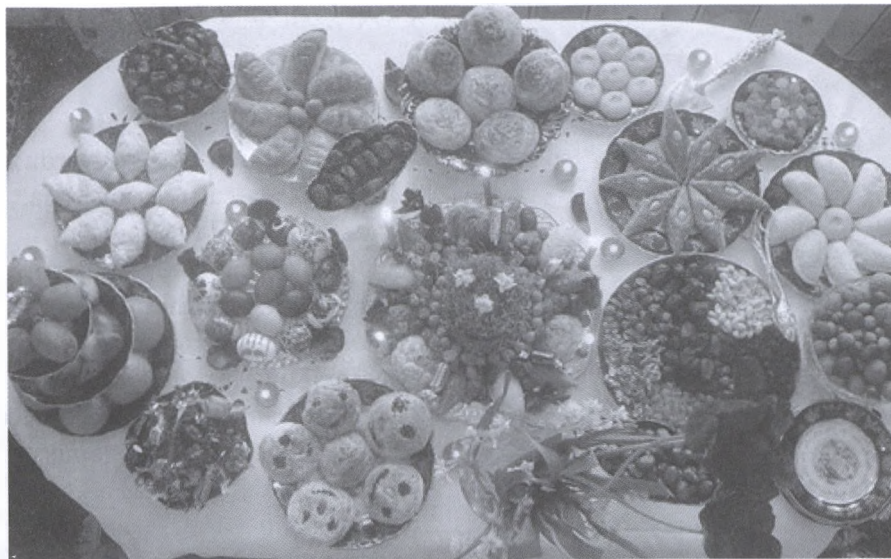
- Qanadları buxartana.

- Qələndər, ay qələndər...

“Şumaqədər” oyunu. Şumagədər oyunu yumşaq şumlanmış yerdə oynanardı. Əvvəlcə bir parça yeri qazıyardılar, şumaqədərin ucunu sındırməsın deyə torpağı daşlardan təmizlərdilər. Sonra onu ayaqları ilə tapdalayıb döyəcəydilər. Uzun ağac parçalarının ucunu yonub iynə kimi şiş edərdilər. Hər oyunçu əlində üç ağac olmaq şərtilə, qazılmış və hazırlanmış yerə gələrdi. Əlindəki ağaclardan birini yerə vurardı, o biri yoldaşı isə öz ağacını yerə elə vurmali idi ki, həmin yerə sancılmış ağac bunun zərbəsindən yerindən çıxsın və özü də yerə möhkəm sancılsın. Ağacın bir dəfə yerdən çıxarılmığı kifayət deyildi, gərək ağac yerindən iki dəfə çıxarılaydı, bunun birinə borc, birinə də xərc deyərdilər. Bəzən ağacı yere vuranda hər iki ağac yerindən oynayib düşərdi. Buna çağ deyərdilər. Çağ salan oyunçu yenidən yortmalı (vurmali) idi. Ağacı yerindən oynadılmış adam müqabil tərəfə üzünü döndərib: “Çağ salmısan, yort!” - deyərdi. Hərgah kim birinin ağacını bir dəfə yerindən çıxarsaydı, o zaman iki dəfə o birinin ağacını yerindən çıxarardı, həm xərcini, həm də borcunu verib ağaca sahib olardı. Hərgah uduzan oyunçu uduzduğu ağacı verməsəydi, gərək əlindəkilərdən birisini verəydi. Bu qayda ilə oyun xeyli davam edərdi.

“Aşıq-aşıq” oyunu. Bakının ən məşhur xörəyi bozbaş olduğu kimə məlum deyil? Bozbaşı qoyun ətindən, özü də maça və döş hissəsindən bişirərdilər. Bozbaşı yedikdən sonra evin uşağı kasalara göz gəzdirərək sümükdən aşıqları çıxarıb bir yerə yığardı. Aşıqların irisi-xırdası olardı. Xırdasına aşıq, bir qədər irisinə maça deyərdilər. Mənim əmim oğlanları tez-tez Həştərxana gedib gələrdi. Həştərxan qoyunu çox iri olardı, onun aşığı o biri aşıqlara nisbətən olduqca iriydi. Biz ona tapşırırdıq ki, “əmi,

gələndə Həştərxandan bizə Həştərxan maçası gətir”. Həştərxandan qayıdan gəmiçilər də məsələni başa düşüb, hərəsi zənbilində bizim üçün 2-3 iri maça gətirər, bizə bağışlardı. O maçalardan hansı uşaqda olsa idi, o biri uşaqlar oyun zamanı onunla şərik olmağa çalışardı. Bəzən aşığın dik üzünü ovub ora ərinmiş qurğuşun doldurardılar ki, ağır olsun. Bir para aşığın dik üzünü sürtdərdilər ki, atan zaman tez sürüşüb yerdə düzölmüş aşıqlara bərk dəysin və aşığı sıradan çıxarsın.

Oyunu oynayanlarda belə adlar var idi: şah, ardıcıl, danaqovan. Həmin qayda ilə də aşıqları vurmali idilər. Oynayanların maçalarını birisi yığıb ovcunda qatışdırıb yerə tullardı. Birinci dəfə kimin maçası alçı dursaydı, o, şah hesab olunardı. Oyun, iştirak edənlərdən birinin aşıqları qurtarıncaya qədər davam edərdi. Aşığı qurtaran adam oyundan kənar edilərdi. Beləliklə, axıra hamını udmuş oyunçu qalar, bununla da oyun qurtarardı.

Novruzdan iki ay yarım keçməmiş havalər istiləşməyə başladılar. Kəblə Novruzqulu gün batan zaman evə gələr, həyəət keçərək:
- Ay arvad, al bunları! - deyərdi.
Ana ilə qız evdən bayıra çıxar, kişini içəri aparardılar, divarın dibində onun altına döşək, dalına da yastıq qoyub rahatlayardılar. Kişi bir stəkan çay içəndən sonra sözə belə başladılar:
- Ay arvad, pəncərəni aç, havalər yavaş-yavaş dəyişir, bağa köçmək vaxtıdır. Hazırlaş...

